

مقایسه روند یابی سیل با دو روش ماسکینگام-کانثر در بخشی از رودخانه لیقوان

حمیدرضا مرادی^{*}، مهدی وفاخواه و علی اکبری باویل^۱

(تاریخ دریافت: ۸۵/۳/۲۸؛ تاریخ پذیرش: ۸۵/۱۱/۲۴)

چکیده

روند یابی جریان به عنوان یک فرایند ریاضی برای پیش‌بینی تغییرات بزرگی، سرعت و شکل موج سیل به صورت تابعی از زمان در یک یا چند نقطه در طول آبراهه، کanal یا مخزن می‌باشد. برای انجام روند یابی سیل از دو روش هیدرولیکی و هیدرولوژیکی استفاده می‌شود. روش هیدرولوژیکی گرچه دقت روش هیدرولیکی را ندارد ولی بسیار ساده‌تر از آن بوده و در طراحی سازه‌ها و کنترل سیل با اطمینان قابل قبولی به کار می‌رود. تحقیق حاضر در بازه‌ای از رودخانه لیقوان (حد فاصل ایستگاه‌های هیدرومتری لیقوان و هروی) در استان آذربایجان شرقی به طول ۱۲ کیلومتر انجام گرفت. در این تحقیق با استفاده از اطلاعات ثبت شده در ایستگاه‌های لیقوان و هروی، دبی سیل برای دوره‌های بازگشت ۲، ۱۰، ۲۰، ۵۰ و ۱۰۰ ساله محاسبه شد. سپس روند یابی هر یک از دبی‌های سیل‌ها با دوره‌های بازگشت مختلف با دو روش ماسکینگام و ماسکینگام-کانثر انجام گرفت. نتایج نشان داد که دبی‌های روند یابی شده با این دو روش با مقادیر دبی مربوط به آن دوره بازگشت در ایستگاه هروی (ایستگاه پایین دست) دارای اختلاف زیادی می‌باشد. دلایل به وجود آور نده این اختلاف، می‌تواند متعدد باشد که از آن جمله می‌توان به کوهستانی بودن منطقه و وجود شاخه فرعی در بین دو ایستگاه اشاره نمود.

واژه‌های کلیدی: روند یابی سیل، ماسکینگام، ماسکینگام-کانثر

مقدمه

آبراهه‌های طبیعی یا دست ساخت ارائه شده‌اند. در قرن ۱۹ تحقیقات زیادی برای استفاده از تکنیک‌های ریاضی در روند یابی سیل انجام شد به طوری که در سال ۱۸۷۱، ساینت-وانات، تئوری اساسی جریان غیرماندگار یک بعدی را فرموله کردند. با توجه به پیچیدگی حل این معادله، روش‌های ساده شده برای روند یابی به سرعت توسعه یافته‌ند (۱۵).

روند سیل به طریق هیدرولیکی و هیدرولوژیکی قابل مطالعه می‌باشد. اگر جریان آب فقط به صورت تابعی از زمان در محلی مشخص روند یابی گردد، روند یابی هیدرولوژیکی و یا

روند یابی جریان در یک رودخانه به عنوان یک فرایند ریاضی برای پیش‌بینی تغییرات بزرگی، سرعت و شکل موج سیل به صورت تابعی از زمان در یک یا چند نقطه در طول آبراهه، کanal یا مخزن در نظر گرفته شده است. اگر جریان مربوطه سیل‌ای باشد به آن روند یابی سیل گفته می‌شود (۱۳). روش‌های زیادی برای پیش‌بینی خصوصیات شکل موج سیل برای مشخص نمودن اقدامات ضروری برای حفاظت از افراد و دارایی‌ها در موقع سیل گرفتگی و بهبود انتقال آب از

۱. به ترتیب استادیار، مربی و دانشجوی سابق کارشناسی ارشد آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی، دانشگاه تربیت مدرس، نور

*: مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: morady5hr@yahoo.com

سیلاب‌ها در حوضه‌های کوچک در مقایسه با رودهای بزرگ، پهن‌بندی سیل برای مدیریت صحیح و کنترل ساخت و ساز در این منطقه ضروری به نظر می‌رسد. جهت تعیین پهن‌بندی سیل، آگاهی از تغییر ارتفاع سیل در طول رودخانه لازم می‌باشد (۵). با توجه به اهمیت روندیابی و وجود ایستگاه‌های هیدرومتری در بالادست و پایین دست حوزه لیقوان، در این تحقیق از دو روش معمول روندیابی سیل ماسکینگام و ماسکینگام-کانثر در موقعی که بحث شکست سد، شب خیلی کم و آثار برگشت آب مطرح نمی‌باشد استفاده شده و پنهانه‌های این دو روش با هم مقایسه شده است.

مواد و روش‌ها

منطقه مورد مطالعه در حوزه آبخیز دریاچه ارومیه، زیر حوزه تلخه رود در جنوب شرقی تبریز و بین طول‌های جغرافیایی $46^{\circ}20'$ تا $46^{\circ}35'$ شرقی و عرض‌های جغرافیایی $37^{\circ}50'$ تا $37^{\circ}55'$ شمالی واقع شده است. این منطقه از بالادست به روستای لیقوان و از پایین دست به روستای هروی ختم می‌شود. وسعت منطقه 2489 کیلومتر مربع بوده و بلندترین نقطه ارتفاعی آن 2769 متر در جنوب غرب منطقه و کمترین نقطه ارتفاعی آن 1920 متر در ایستگاه خروجی (هروی) است. بازه انتخاب شده بخشی از رودخانه لیقوان می‌باشد که بین دو ایستگاه هیدرومتری لیقوان و هروی قرار گرفته است (شکل ۱). طول بازه مورد مطالعه 12 کیلومتر بوده که 99 مقطع عرضی در آن برداشت شده است. در این تحقیق از آمار دبی 28 ساله ($1382-1354$) ایستگاه‌های بالا و برای روندیابی سیل از دو روش ماسکینگام و ماسکینگام-کانثر استفاده شده و نرم افزار RAS HEC در شرایط رژیم مختلط (Mixed) اجرا شد. با توجه به عدم همسانی سیل‌ها با دوره‌های باز گشت مختلف در ایستگاه‌های بالادست و پایین دست، میزان جریان‌های فرعی بر اساس روابط تجربی (کریگر) و نسبت مساحت‌ها محاسبه گردید.

تخمین سیلاب با دوره‌های باز گشت مختلف
آمار دبی حداقل لحظه‌ای ثبت شده در ایستگاه‌های هیدرومتری

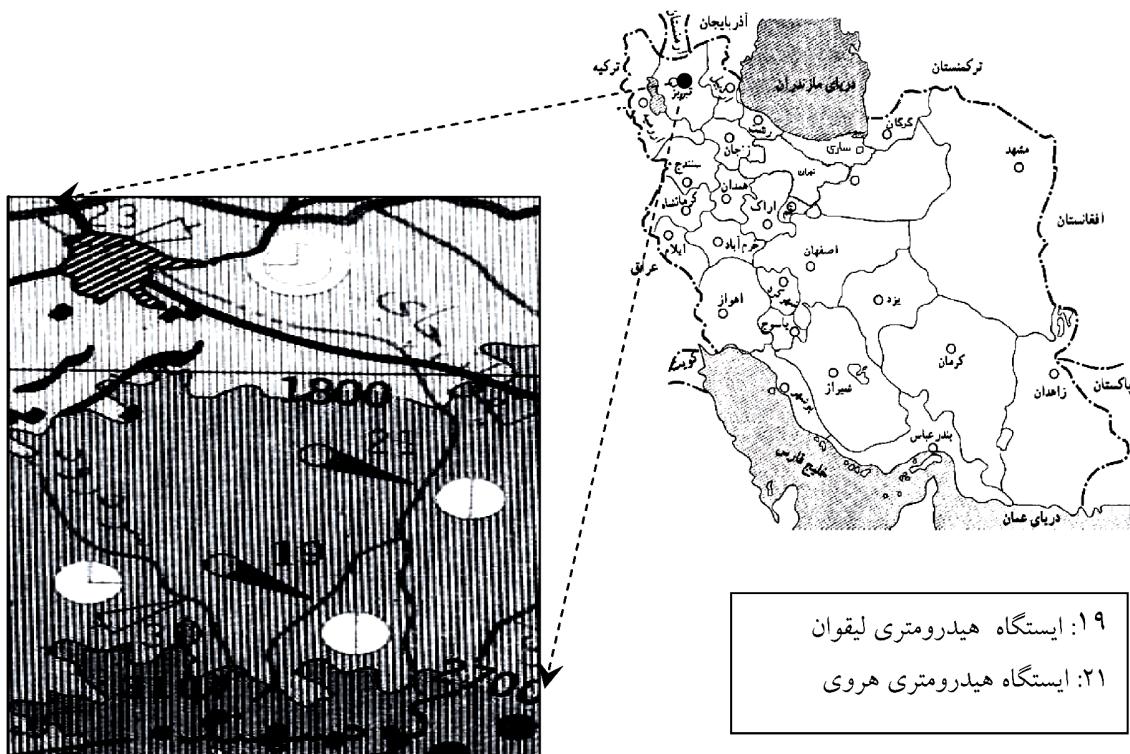
سیستم روندیابی متمرکز نامیده می‌شود. موارد استفاده در این روش معادله پیوستگی جریان، هیدروگراف‌های طبیعی و واحد، دبی و سطح تراز سیلاب حداکثر می‌باشد. اگر روندیابی جریان به صورت تابعی از زمان و مکان در طول سیستم مد نظر باشد این روش به نام روندیابی هیدرولیکی یا سیستم روندیابی توزیعی شناخته شده است. در این روش از معادله پیوستگی جریان و معادله حرکت استفاده شده و اساس آن بر شوری جریان‌های غیر دائمی استوار است (۶ و ۱۲). گرچه استفاده از روش هیدرولوژیکی دقت روش هیدرولیکی را ندارد ولی بسیار ساده‌تر از آن انجام می‌شود و در طراحی سازه‌ها و کنترل سیل با اطمینان قابل قبولی به کار می‌رود (۱ و ۵).

باری و باجراچاریا (۱۰) نشان دادند با این که فاکتورهای وزنی X و زمانی K ، در روندیابی ماسکینگام-کانثر بدون توجه به شرایط مرزی محاسبه می‌شود، اما این روش در مقایسه با روش انتشاری از دقت خوبی برای تخمین داده‌ها برخوردار می‌باشد. ویکتور و همکاران (۱۷) مدل ماسکینگام-کانثر را که بر پایه موج سینماتیک استوار است با یک مدل موج دینامیکی مورد مقایسه قرار دادند. نتایج نشان داد که این مدل از صحت و دقت مناسب برخوردار است.

عبدالشاه نژاد (۳) به مطالعه روش‌های مختلف روندیابی هیدرولیکی و هیدرولوژیکی سیلاب در بخشی از رودخانه کارون پرداخت. در این تحقیق مدل‌های ماسکینگام، ماسکینگام-کانثر، آت-کین، کانوکس و مدل هیدرودینامیک Mike11 مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت مدل کانوکس به عنوان بهترین مدل پیشنهاد شد.

دهقانی (۲) به ارزیابی کارایی روش‌های روندیابی در رودخانه زهره پرداخت. نتایج تحقیقات وی نشان داد که مدل‌های روندیابی ماسکینگام، ماسکینگام-کانثر و آت-کین به ترتیب دارای اولویت می‌باشند و در بین روش‌های انتخاب ضرایب مدل، روش گرافیکی از دقت بالایی برخوردار است.

در دهه‌های اخیر افزایش جمعیت در حاشیه رودخانه‌ها باعث افزایش خسارات سیل شده است (۴، ۷ و ۸). با توجه به رشد جمعیت و مهاجرپذیر بودن منطقه لیقوان و نیز بالا بودن تلفات جانی

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

مواد بستر، درجه ناهمواری در سطح بستر کanal، تغییرات در سطح بستر کanal، تأثیر نسبی موانع، پوشش گیاهی و درجه پیچان رود بودن کanal، تعیین می شود (۶، ۹ و ۱۳).

رونديابي سيل با روش ماسكينگام

روش ماسکینگام (Muskingum) طی مطالعات کنترل سیل که توسط مک کارتی (McCarthy) بر روی رودخانه ماسکینگام در ایالت اوهايو انجام شد ارائه گردید. در این روش فرض می شود که ذخیره،تابع خطی از دبی است. البته حجم ذخیره منحصراً به وسیله دبی خروجی محاسبه نمی شود. چنانچه دبی های ورودی و خروجی در محدوده خاص مورد مطالعه به ترتیب تابع عمق بالا دست و پایین دست باشند، ذخیره کل بستگی به هردو دبی ورودی و خروجی خواهد داشت (۴ و ۱۶). در روش ماسکینگام معادله ذخیره به صورت معادله ۱ بیان می شود:

که در آن:

$$S = KQ + KX(I - Q) \implies S = K[XI + (1 - X)Q] \quad [۱]$$

لیقوان و هروی برای مدت ۲۸ سال جمع آوری شده و پس از تعیین دوره آماری مشترک و کنترل داده ها، آزمون همگنی به روش ران تست انجام گرفت. داده های ناقص (۲ سال) با استفاده از معادله رگرسیونی که به وسیله نرم افزار SPSS به دست آمده بازسازی گردید. برای به دست آوردن دبی مربوط به دوره های بازگشت مختلف، از نرم افزار Hyfa استفاده شد. پس از وارد کردن داده ها به این نرم افزار و اجرای آن، بهترین توزیع با توجه به میزان مربع کای، میانگین مربع انحراف نسبی و میانگین انحراف نسبی تعیین گردید و دبی های مربوط به آن توزیع برای هر دوره بازگشت استخراج شد. هیدرو گراف سیل برای هر دبی اوج بعد از کسر دبی پایه از روش ماکوس (Mockous) به دست آمد (۵).

تعیین ضریب زبری بستر

برای تعیین ضریب زبری مانینگ از روش کوان (Cowan) و جدول چاو (Chow) استفاده شد. در این روش مقادیر ضریب زبری در کanal اصلی و سیلالب دشت ها از بررسی شش عامل:

روش ترسیمی برای تعیین K و X استفاده می‌شود (۵ و ۱۲).

$$K = \frac{0.5 \Delta t \left[(I_{j+1} + I_j) - (Q_{j+1} + Q_j) \right]}{X (I_{j+1} - I_j) + (1 - X) (Q_{j+1} - Q_j)} \quad [4]$$

مقدار X با محاسبه مشتق معادله ماسکینگام در نقطه تلاقی هیدروگراف‌های ورودی و خروجی و معادل صفر قرار دادن عبارت dS/dt به دست می‌آید (۵ و ۱۴):

$$X \left(\frac{dI}{dt} \right)_c = -(1-X) \left(\frac{dQ}{dt} \right)_c \quad [5]$$

که C محل تلاقی هیدروگراف‌های ورودی و خروجی است. مقادیر $\left(\frac{dQ}{dt} \right)_c$ و $\left(\frac{dI}{dt} \right)_c$ از شیب خط مماس بر هیدروگراف‌های ورودی و خروجی به دست می‌آید (۴).

روندیابی به روش ماسکینگام - کاائز

کاائز (Cunge) برای اولین بار در سال ۱۹۶۹ تشابه بین معادله انتقالی ماسکینگام و معادله انتقال پخشی را بیان کرد. او معادله (رابطه ۶) را به صورت تقریبی و مقایسه ای از معادله موج سینماتیک با جایگزینی اختلاف محدود استاندارد برای $\partial Q / \partial t$ و $\partial Q / \partial x$ با استفاده از الگوی جعبه‌ای و انتخاب فاکتورهای وزن مکانی X و فاکتور وزن زمانی معادل $1/5$ و در نهایت با مقایسه پخش عددی و پخش فیزیکی به دست آورد. سپس تلاش‌های زیادی توسط افراد مختلف برای تکمیل و بهبود آن صورت گرفت (۱۰).

$$\frac{\partial Q}{\partial t} + C \frac{\partial Q}{\partial x} = 0 \quad [6]$$

از تفاوت‌های این روش با روش ماسکینگام می‌توان به تغییر اساس روش ماسکینگام با تعیین پارامترهای آن به طریق خاص توسط کاائز و همکاران بر اساس پخشی و امکان در نظر گرفتن جریان‌های جانبی اشاره نمود. از سوی دیگر با توجه به تعیین پارامترها از طریق داده‌های هیدرولیکی و قابل اندازه‌گیری در رودخانه، این روش به سادگی می‌تواند برای رودخانه‌های فاقد دبی اندازه‌گیری شده مورد استفاده قرار گیرد. در این روش، معادله ماسکینگام در یک شبکه منعکس می‌شود که محل تلاقی در این شبکه دبی خروجی از رودخانه در زمان جزئی Δt و

$S =$ ذخیره رودخانه

$I =$ دبی ورودی

$Q =$ دبی خروجی

$K =$ ضریب تناسب یا ثابت ذخیره می‌باشد که دارای بعد زمان بوده و معادل زمان انتقال موج است.

$X =$ عامل وزنی است که اثر مقدارنسی دبی ورودی و خروجی را به صورت بی بعد بیان می‌کند و حدود آن $0 < X < 1$ است.

ذخیره کل از دو قسمت ذخیره منشوری (Prism storage) که تنها تابع دبی خروجی می‌باشد و ذخیره گوهای یا تیغه‌ای (Wedge storage) که به تفاضل دبی‌های ورودی و خروجی بستگی دارد تشکیل می‌گردد. در معادله ۱ ذخیره منشوری KQ و ذخیره تیغه‌ای $(1-X)Q$ بوده که در شکل ۲ نمایش داده شده است (۶، ۱۰ و ۱۴).

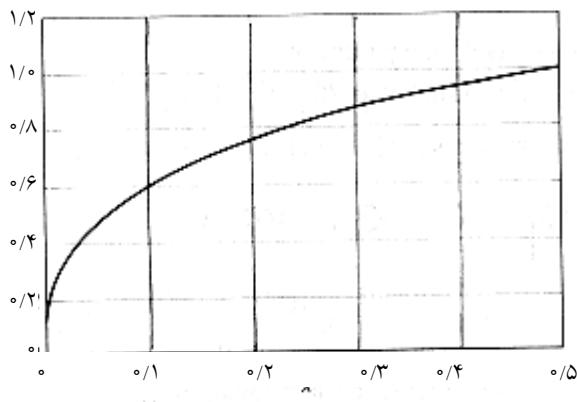
همان گونه که ملاحظه می‌شود وقتی دبی‌های ورودی و خروجی برابر باشند ($X=0$)، تنها ذخیره منشوری وجود دارد و در صورتی که شدت جریان ورودی از خروجی بیشتر باشد، ذخیره گوهای مشت و چنانچه جریان ورودی از جریان خروجی کمتر باشد ذخیره گوهای منفی به وجود می‌آید. با توجه به قانون بیوستگی داریم:

$$\frac{dS}{dt} = I - Q \Rightarrow \frac{\Delta S}{\Delta t} = \frac{I_j + I_{j+1}}{2} - \frac{Q_j + Q_{j+1}}{2} = \frac{S_{j+1} - S_j}{2} \quad [2]$$

با توجه به رابطه ۲ و محاسبه ذخیره در فاصله زمانی t و $t + \Delta t$ معادله ماسکینگام به صورت رابطه ۳ در می‌آید (۱۲).

$$Q_{j+1} = C_1 I_{j+1} + C_2 I_j + C_2 Q_j \quad [3]$$

در معادله بالا زاندیس زمانی است و مابقی پارامترها قبل از ارائه گردید. در این تحقیق با توجه به شرایط منطقه، سه هیدروگراف سیل انتخاب شد که در آنها حجم سیلاب در بالادست و پایین دست تقریباً ثابت بود و دبی قابل اندازه‌گیری از رودخانه برداشت نمی‌شد و یا به آن وارد نمی‌گشت. بر اساس روش ترسیمی و مشتق گیری (معادله‌های ۴ و ۵) مقدار ضریب K و X برای رودخانه لیقوان بدست آمد. در موقعی که مقادیر جریان ورودی و خروجی برای رودخانه مشخص باشد، از

شکل ۳. منحنی تعیین مقدار $\Delta x/c_k \Delta t$ در روش ماسکینگام- کاائز

مؤلفه‌های به کار گرفته شده در این معادلات به شرح زیر می‌باشند:

$$B = \text{عرض سطح آب}$$

$$S_0 = \text{شیب کanal}$$

$$c_K = \text{سرعت موج هماهنگ با } Q \text{ و } B$$

Δx و Δt = به ترتیب گام مکانی و زمانی روندیابی

در روش ماسکینگام- کاائز بعد از تعیین Δx که گام مکانی یا همان طول بازه است، برای تعیین Δt از نموداری که توسط کاائز ارائه شده استفاده می‌شود (شکل ۳). از روی شکل بر اساس مقدار Δx ، مقدار $\frac{\Delta X}{c_K \Delta t}$ مشخص می‌شود و با در نظر گرفتن آن که عدد خوانده شده روی محور باید حدنهایی برای

کسر $\frac{\Delta X}{c_K \Delta t}$ باشد مقدار Δt تعیین می‌شود. در این تحقیق برای

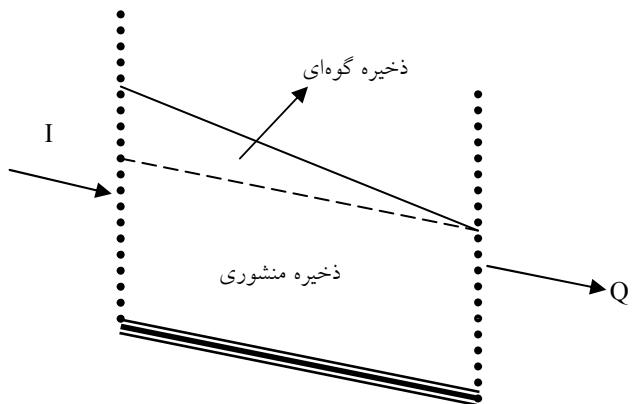
محاسبه c_k از $\frac{3}{4}$ سرعت دبی اوج و در طول بازه با در نظر

گرفتن شرایط رودخانه و نمودار ارائه شده توسط کاائز ۱۰ مقطع

برای روندیابی استفاده شده است (۱۱، ۱۵ و ۱۶).

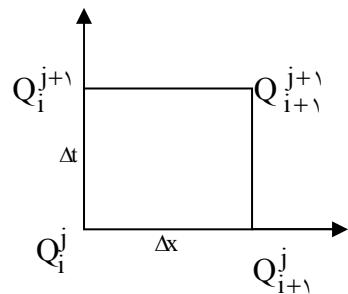
نتایج و بحث

نتایج حاصل از برآذش داده‌ها با نرم افزار Hyfa، نشان داد که توزیع لوگ نرمال سه پارامتری با روش حداقل درست نمایی (Maximum likelihood) به عنوان بهترین توزیع برای برآورد حداقل دبی لحظه‌ای در حوزه می‌باشد. نتایج مربوط به برآورد حداقل دبی لحظه‌ای ایستگاه‌های لیقوان و هروی با دوره‌های

شکل ۲. انواع ذخیره در موقع حرکت موج سیل

مکانی Δx را نشان می‌دهد. آنديس نقاط مکانی و زانديس نقاط زمانی و خط مکان موازي محور x و خط زمان موازي y ها است (۱۰ و ۱۵).

لازم به ذکر است که روش ماسکینگام کاائز برای روند یابی توزیعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. معادلاتی که در این روش استفاده می‌شود در روابط ۷ تا ۱۳ ارائه شده است.

$$Q_{i+1}^{j+1} = C_1 Q_i^{j+1} + C_2 Q_i^j + C_3 Q_{i+1}^j \quad [V]$$

$$C_1 = \frac{\Delta t - \gamma K X}{\gamma K(1-X) + \Delta t} \quad [W]$$

$$C_2 = \frac{\Delta t + \gamma K X}{\gamma K(1-X) + \Delta t} \quad [X]$$

$$C_3 = \frac{\gamma K(1-X) - \Delta t}{\gamma K(1-X) + \Delta t} \quad [Y]$$

$$C_1 + C_2 + C_3 = 1 \quad [Z]$$

$$X = \frac{1}{2} - \frac{Q}{2 B c_k S_0 \Delta x} \quad [AA]$$

$$K = \frac{\Delta x}{c_K} \quad [BB]$$

جدول ۱. دبی اوج محاسبه شده به ازای دوره‌های بازگشت مختلف بر حسب متر مکعب در ثانیه

دوره بازگشت (سال)	۱۰۰	۵۰	۲۰	۱۰	۲	
ایستگاه لیقوان	۱۸/۲۸۸	۱۵/۹۸۷	۱۳/۰۹۵	۱۰/۹۹۴	۶/۰۸۷	
ایستگاه هروی	۷۱/۱۹	۵۴/۵۴	۳۶/۷۷	۲۶/۰۸	۸/۵۶	

جدول ۲. هیدروگراف‌های مربوط به دوره‌های بازگشت مختلف برای ایستگاه لیقوان بر حسب متر مکعب در ثانیه

زمان (ساعت)	هیدروگراف با دوره بازگشت ۱۰۰ سال	هیدروگراف با دوره بازگشت ۵۰ سال	هیدروگراف با دوره بازگشت ۲۰ سال	هیدروگراف با دوره بازگشت ۱۰ سال	هیدروگراف با دوره بازگشت ۲ سال	هیدروگراف با دوره بازگشت ۰ سال
۰	۰/۶۷	۰/۶۷	۰/۶۷	۰/۶۷	۰/۶۷	۰
۱	۸/۹۵	۷/۸۷	۶/۵۱	۵/۵۲	۳/۲۲	
۲	۱۸/۲۹	۱۵/۹۹	۱۳/۱	۱۰/۹۹	۶/۰۸۷	
۳	۱۲/۶۵	۱۱/۰۸	۹/۱۲	۷/۶۹	۴/۳۵	
۴	۵/۶	۴/۹۶	۴/۱۵	۳/۵۶	۲/۱۹	
۵	۲/۹	۲/۶۲	۲/۲۵	۱/۹۸	۱/۳۶	
۶	۱/۶۴	۱/۵۱	۱/۳۵	۱/۲۴	۰/۹۷	
۷	۱/۱۱	۱/۰۵	۰/۹۸	۰/۹۳	۰/۸۱	
۸	۰/۸۶	۰/۸۴	۰/۸۱	۰/۷۸	۰/۷۳	
۹	۰/۷۶	۰/۷۵	۰/۷۳	۰/۷۲	۰/۶۹	

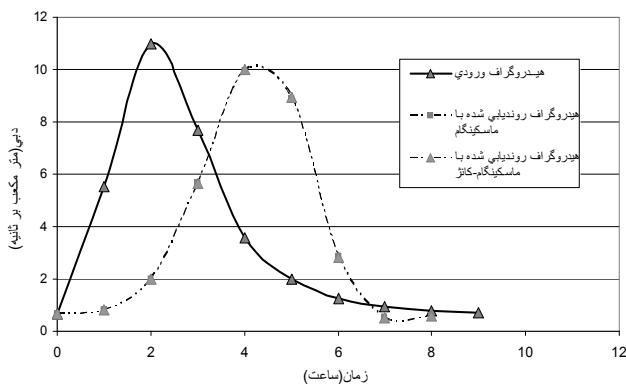
جدول ۳. نتایج مقایسه رقوم تراز سطح آب روش‌های روندیابی ماسکینگام و ماسکینگام- کائزر با آزمون t جفتی

دوره بازگشت (سال)	۱۰۰	۵۰	۲۰	۱۰	۲	
درجه آزادی	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	
T محاسباتی	۱/۱۳۶	-۱/۴۲۲	-۱/۲۲۸	-۱/۶۸۲	۰	
P	۰/۲۵۹	۰/۱۵۸	۰/۲۲۲	۰/۰۹۶	۱	

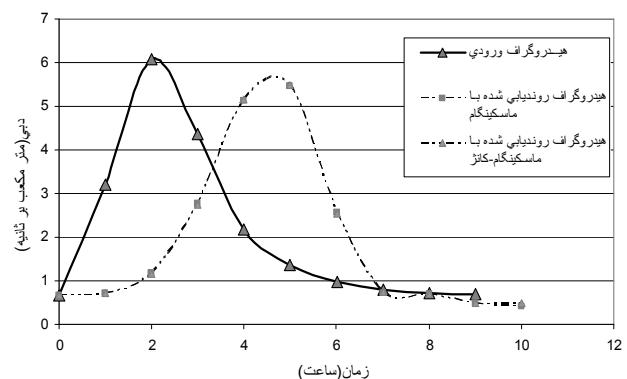
هیدروگراف‌های مربوط به روش‌های روندیابی ماسکینگام و ماسکینگام- کائزر روی هم افتاده است که نشان دهنده عدم تفاوت نتایج روندیابی حاصل از این دو روش می‌باشد. نتایج مقایسه رقوم تراز سطح آب روش‌های روندیابی ماسکینگام و ماسکینگام- کائزر با آزمون t جفتی در جدول ۳ ارائه شده است. در مورد روش‌های روندیابی استفاده شده در این تحقیق لازم به ذکر است که روش ماسکینگام به طور معمول در موقعی که چند سیل با هیدروگراف ورودی و خروجی مشخص وجود داشته باشد به کار می‌رود و در صورت عدم وجود هیدروگراف خروجی و مشخص نبودن ضرایب روندیابی معمولاً از روش ماسکینگام- کائزر استفاده می‌شود. در این تحقیق وجه

بازگشت مختلف در جدول ۱ ارائه شده است. نتایج حاصل از هیدروگراف‌های تهیه شده به ازای حداقل دبی‌های لحظه‌ای با دوره‌های بازگشت مختلف در جدول ۲ ارائه گردیده است. دبی پایه برای همه دوره بازگشت‌ها به طور متوسط ۰/۶۷ متر مکعب در ثانیه انتخاب شده است. علت این انتخاب، بررسی هیدروگراف‌های مشاهده شده بوده است. نتایج مربوط به روندیابی هیدروگراف‌های مربوط به دوره‌های بازگشت مختلف در شکل‌های ۴ تا ۸ ارائه شده است. در این شکل‌ها هیدروگراف ورودی مربوط به ایستگاه لیقوان و هیدروگراف خروجی مربوط به ایستگاه هروی است. همان‌طور که در شکل‌های ۴ تا ۶ مشاهده می‌شود

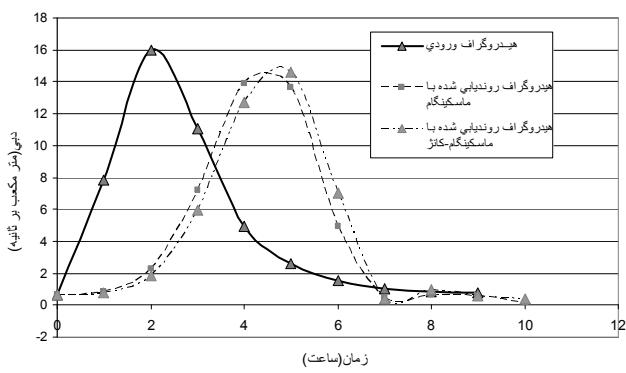
مقایسه روند یابی سیل با دو روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ در ...

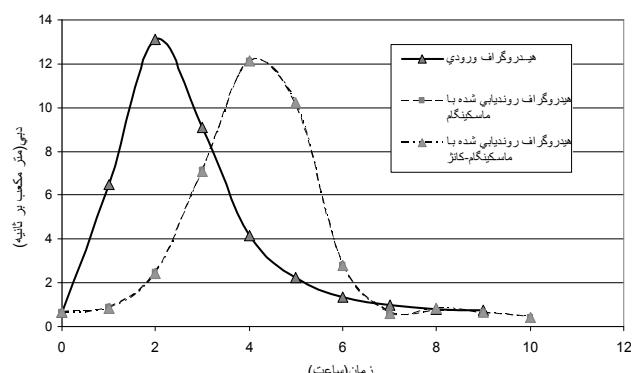
شکل ۵. روندیابی سیل ۱۰ ساله با روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ

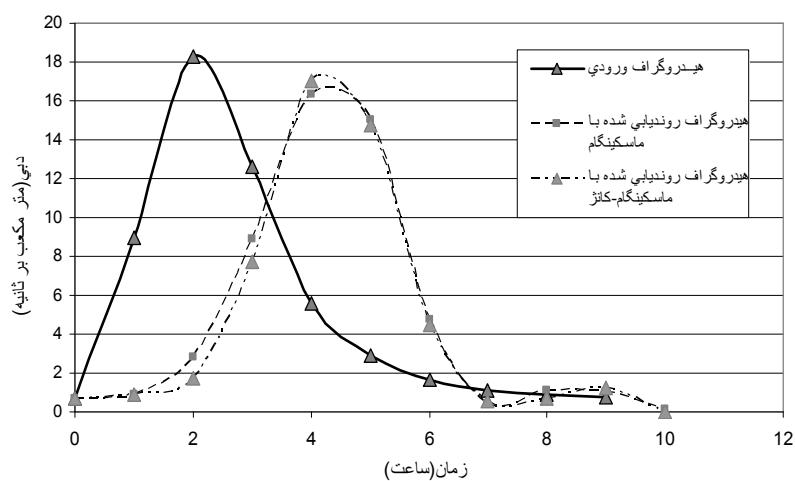
شکل ۶. روندیابی سیل ۲ ساله با روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ

شکل ۷. روندیابی سیل ۵۰ ساله با روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ

شکل ۸. روندیابی سیل ۱۰۰ ساله با روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ

شکل ۹. روندیابی سیل ۱۰۰۰ ساله با روش ماسکینگام و ماسکینگام- کاژ

نتایج دبی های روندیابی شده در مقایسه با مقادیر دبی مربوط به آن دوره باز گشت در ایستگاه پایین دست (هرروی) حاکی از اختلاف زیاد این مقادیر است. دلایل به وجود آور نهاده این اختلاف می تواند متعدد باشد که از آن جمله می توان به وضعیت کوهستانی بودن منطقه و وجود شاخه فرعی در بین دو ایستگاه اشاره نمود.

تمایز این روش ها در محاسبه پارامتر X بود و برای محاسبه پارامتر K در هر دو روش از سرعت $\frac{3}{4}$ دبی اوج استفاده شده است. برای افزایش دقت مطالعه، رقوم سطح آب حاصل از روش های روندیابی (با دقت ۰/۱ متر) به کمک آزمون t جفتی با هم مقایسه شدند. نتیجه این آزمون نشان داد که بین رقوم سطح آب حاصل از این دو روش برای دوره های باز گشت مختلف در سطح معنی داری ۵٪ اختلافی وجود ندارد.

منابع مورد استفاده

۱. افشار، ع. ۱۳۶۹. هیدرولوژی مهندسی. مرکز نشر دانشگاهی، تهران.
۲. دهقانی، م. ۱۳۸۳. ارزیابی کارایی روش های روندیابی سیالاب در رودخانه جزر و مدی زهره. پایان نامه کارشناسی ارشد آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۳. عبدالشاه نژاد، ع. ۱۳۷۵. مقایسه روش های مختلف هیدرولوژیکی و هیدرولوژیکی روندیابی در بخشی از رودخانه کارون. پایان نامه کارشناسی ارشد آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران.
۴. صفری، ع. ۱۳۸۰. تعیین الگوی مدیریت بهینه در دشت های سیلابی. پایان نامه کارشناسی ارشد آبخیزداری، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران.
۵. مهدوی، م. ۱۳۷۸. هیدرولوژی کاربردی. جلد دوم. انتشارات دانشگاه تهران.
۶. میرباقری، ا. ۱۳۷۷. هیدرولوژی مهندسی. انتشارات دانشگاه شیراز.
7. Anonymous, 2005. WWW.iranrivers.com/Flood.htm.
8. Anonymous, 2005. WWW.iranrivers.com/FLood/Nonsruct NonStr0_introduction.htm.
9. Arcement, Jr. and V. R. Schneider. 2003. Guide for Selecting Manning's Roughness Coefficients for Natural Channels and Flood Plains. United States Geological Survey Water-supply, Paper 2339, 67P.
10. Barry, D. A. and k. Bajracharya. 1997. On the muskingum-cunge flood routing method. Environ. Int. 21(5):485-490.
11. Bedient, B. Ph. 1992. Hydrology and Floodplain Analysis. Addison-Wesley Pub. Co., USA.
12. Chow, V. T., D. Maidment and W. M. Larry. 1988. Applied Hydrology. McGraw-Hill Pub. Co., USA.
13. Chow, V. T. 1982. Open-Channel Hydraulics. McGraw-Hill Pub. Co., USA.
14. Linsley, R. K. Jr., M. A. Kohlerand and J. L. H. Paulhus. 1982. Hydrology for Engineers. McGraw-Hill Pub. Co.,
15. Maidment, D. R. 1993. Hand Book of Hydrology. Mc.Graw-Hill Pub., USA.
16. Singh, V. P. 1988. Hydrologic Systems. Volume: 1, Rainfall Runoff Modeling, Prentice & Hall Pub., USA.
17. Victor, M., T. Ponce and L. Alolph. 2001. Modeling Looped Rating in Muskingum-conge Routing. J. Hydrol. Eng. 6(2): 119-124.